

*Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Навчально-науковий інститут філософії та освітньої політики*

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО РЕЛІГІЄЗНАВСТВА
Освітньо-наукова програма «Релігієзнавство»
Денна/вечірня форма

Галузь знань
03 «Гуманітарні науки»
Спеціальність
031 «Релігієзнавство»
Третій (освітньо-науковий)
рівень вищої освіти

Назва кафедри та викладач / викладачі *Кафедра богослов'я та релігієзнавства*
Викладач: Чорноморець Юрій Павлович
E-mail: yu.p.chornomorets@udu.edu.ua

I. Основна мета/цілі навчання *дати аспірантам цілісне уявлення про основні проблеми сучасного релігієзнавства, які стосуються змісту, парадигмальних установок та методів, особливостей функціонування та процесів інституціоналізації релігієзнавства.*

II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі *Навчальна дисципліна обов'язкова*
Цикл дисциплін спеціальної підготовки
Шифр у навчальному плані: СП01

<i>III. Обсяг навчальної дисципліни</i>	<i>Кількість кредитів</i>	<i>6 кредити</i>
	<i>Загальна кількість годин</i>	<i>180</i>
	<i>Лекційні заняття</i>	<i>32</i>
	<i>Семінарські/практичні заняття</i>	<i>34</i>
	<i>Самостійна робота</i>	<i>114</i>

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни *Тема 1. Ідентифікація релігієзнавства, пошуки його витоків та етапи розгортання. Спадщина емпіричного релігієзнавства і сучасна гуманітаристика*
Тема 2. Методологічні установки, принципи та підходи у сучасному релігієзнавстві: феноменологія і неофеноменологія

-
- Тема 3. *Методологічні установки, принципи та підходи у сучасному релігієзнавстві: герменевтика.*
- Тема 4. *Методологічні установки, принципи та підходи у сучасному релігієзнавстві: феноменологічна герменевтика*
- Тема 5. *«Постсекулярна ситуація» та сучасна соціологія релігії*
- Тема 6. *Релігієзнавство і теологія як альтернативні проекти*
- Тема 7. *Сучасна аналітична філософія релігії як новий посередник між релігієзнавством і теологією*
- Тема 8. *Перспективи сучасного релігієзнавства*
- Тема 9. *Особливості здійснення релігієзнавчого аналізу сучасної теології.*
- Тема 10. *Особливості здійснення релігієзнавчого аналізу релігійної філософії доби постмодерну.*
- Тема 11. *Постмодерн, постмодернізм та особливості інтерсуб'єктивної верифікації знання у релігієзнавстві.*
- Тема 12. *Сучасна аналітична філософія релігії як новий посередник між релігієзнавством і теологією*
- Тема 13. *Методологічні проблеми сучасної психології релігії.*
- Тема 14. *Проект нейротеології у світлі сучасного релігієзнавства.*
- Тема 15. *Перспективи сучасного релігієзнавства*

Детальні теми лекційних, практичних/семінарських занять, питання до заліку/іспиту, теми і завдання для самостійної роботи та інше містяться на курсі у Moodle: <https://dle.udu.edu.ua/course/view.php?id=1733>

V. Результати навчання

- ПРН 2 – *Планувати і виконувати емпіричні та теоретичні дослідження з релігієзнавства та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.*
- ПРН 3 – *Глибоко розуміти загальні принципи та методи релігієзнавства, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері релігієзнавства та у викладацькій практиці. Використовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.*
- ПРН 4 – *Розробляти моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань або створення інноваційних продуктів у сфері релігієзнавства та з дотичних міждисциплінарних напрямів.*
- ПРН 5 – *Застосовувати загальні принципи та методи гуманітарних наук, а також сучасні цифрові технології, методи та інструменти наукових досліджень та інноваційної діяльності для отримання нових знань та розв'язання комплексних проблем у сфері релігієзнавства та з дотичних міждисциплінарних напрямів.*
- ПРН 7 – *Презентувати результати власних оригінальних наукових досліджень державною та іноземними мовами в усній та письмовій формах, ефективно взаємодіяти з науковою спільнотою, в тому числі міжнародною, для розв'язання різноманітних фахових завдань у галузі релігієзнавства та міждисциплінарних досліджень, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.*
- ПРН 8 – *Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері релігієзнавства, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни у закладах вищої освіти.*
- ПРН 9 – *Аналізувати та оцінювати стан і тенденції розвитку релігієзнавства, застосовувати сучасні методології, методи та інструменти для вирішення актуальних проблем у сфері релігієзнавства та у викладацькій практиці.*
- ПРН 11 – *Приймати ефективні та соціально відповідальні рішення з питань наукової, інноваційної та викладацької діяльності у сфері релігієзнавства.*
-

VI. Порядок та критерії оцінювання

Форми і методи поточного контролю

Поточний контроль	опитування (усні й письмові), доповіді, реферати, творчі роботи (презентації, командні проекти, написання есе), онлайн-тести, тестові модульні контрольні роботи
Підсумковий контроль	екзамен у I семестрі

Важливі зауваги щодо оцінювання!

Якщо здобувач отримав незадовільну оцінку під час екзамену, в нього виникає академічна заборгованість. Повторно скласти атестацію він повинен до початку наступного семестру в терміни, визначені Положення про порядок ліквідації академічної заборгованості студентами УДУ імені Михайла Драгоманова.

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей:

• повнота розкриття питання; • логіка викладення, культура мовлення; • впевненість, емоційність та аргументованість; • використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); • аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Під час виконання письмових завдань:

• повнота розкриття питання; • цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; • акуратність оформлення письмової роботи; • підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки (комп'ютерних технологій), різних технічних засобів

Рівень відповідності критеріям

Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач виконав програму навчальної дисципліни повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проєктах і конкурсах.

Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач виконав програму навчальної дисципліни в повному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах програми навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач виконав програму в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом виконав програму, але більшість тем засвоїв поверхово.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач засвоїв теми з навчальної дисципліни, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості питань курсу.

Незадовільний рівень:

35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково виконав програму, не засвоїв більшості тем програми курсу, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, ґрунтовно висловлювати думку;

0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань програми, не володіє навчальним матеріалом.

VII. Політика курсу

Дні й години для консультацій: консультації проводяться за графіком кафедри. Про потребу в консультації здобувач повідомляє напередодні.

Обсяги, терміни і порядок відпрацювань: відпрацювати пропуски здобувач може в години консультацій;

Особливості оцінювання. Максимальні бали за виконання робіт здобувачами:

- 1) опитування (усне, письмове) – 5 балів;
- 2) реферативні повідомлення, доповіді – 10 балів;
- 3) творчі роботи – 10 балів;
- 5) онлайн-тести – 10 балів;
- 6) тестові модульні контрольні роботи – 10 балів.

**VIII. Основні
інформаційні
ресурси**

Основна інформація з навчальної дисципліни викладена на освітній платформі Moodle:
<https://dle.edu.ua/course/view.php?id=1733>

Berger, P. L. (1999). *The desecularization of the world: Resurgent religion and world politics*. Eerdmans.
<https://books.google.com/books?id=QZ5KAwAAQBAJ>

Casanova, J. (1994). *Public religions in the modern world*. University of Chicago Press.
<https://press.uchicago.edu/ucp/books/book/chicago/P/bo3624366.html>

Cox, J. L. (2006). *A guide to the phenomenology of religion: Key figures, formative influences and subsequent debates*. Continuum.

<https://archive.org/details/guidetophenomeno0000coxj>

Eliade, M. (1959). *The sacred and the profane: The nature of religion*. Harcourt.

<https://archive.org/details/sacredprofane00elia>

Gadamer, H.-G. (2004). *Truth and method* (2nd rev. ed.). Continuum.

https://monoskop.org/images/4/4b/Gadamer_Hans-Georg_Truth_and_Method.pdf

Habermas, J. (2008). *Between naturalism and religion: Philosophical essays*. Polity Press.

<https://www.politybooks.com/bookdetail/?isbn=9780745632858>

Hood, R. W., Hill, P. C., & Spilka, B. (2009). *The psychology of religion: An empirical approach* (4th ed.). Guilford Press.

<https://www.guilford.com/books/The-Psychology-of-Religion/Hood-Hill-Spilka/9781606233030>

James, W. (1902). *The varieties of religious experience*. Longmans, Green.

<https://archive.org/details/varietiesreligi00jame>

Newberg, A. (2010). *Principles of neurotheology*. Ashgate.

<https://www.routledge.com/Principles-of-Neurotheology/Newberg/p/book/9780754660958>

Otto, R. (1923). *The idea of the holy*. Oxford University Press.

<https://archive.org/details/ideaofholynquir00otto>

Plantinga, A. (1967). *God and other minds: A study of the rational justification of belief in God*. Cornell University Press.

<https://archive.org/details/godothermindsstu0000plan>

Ricoeur, P. (1976). *Interpretation theory: Discourse and the surplus of meaning*. Texas Christian University Press.

<https://archive.org/details/interpretationth0000rico>

Schilbrack, K. (2014). *Philosophy and the study of religions: A manifesto*. Wiley-Blackwell.

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/book/10.1002/9781118608555>

Smart, N. (1998). The world's religions (2nd ed.). Cambridge University Press.
<https://archive.org/details/worldsreligion0000unse>

Swinburne, R. (2004). The existence of God (2nd ed.). Oxford University Press.
<https://academic.oup.com/book/26235>

Taylor, C. (2007). A secular age. Harvard University Press.
<https://www.hup.harvard.edu/books/9780674026766>

van der Leeuw, G. (1963). Religion in essence and manifestation. Harper & Row.
<https://archive.org/details/religioninessenc0000vande>

Карпіцький, М. (2020). Специфіка застосування феноменологічного методу в релігієзнавстві. Українське релігієзнавство.
<https://uars.info/index.php/uars/article/view/2320>

Лубський, В. І. (ред.). (2011). Релігієзнавство. Київ: Академвидав.
<https://ukrtextbook.com/religiyeznavstvo-lubskij-v-i/>

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри богослов'я та релігієзнавства протокол №__1_ від __28 серпня 2025 р